

1927

ZBORNİK

SEPTEMBER

MOJE MOLITVICE

Katoliška knjigarna je izdala zbirko najbolj potrebnih molitev.

Knjižica je tiskana na

dobrem papirju, pripravne žepne oblike (7×11 cm), broširana. Stane 50 stotink. Prav pripravna za oddajo v velikih količinah.

Katere molitvice vsebuje?

I. MOLITVE

Znamenje sv. Križa
Gospodova molitev
Češčena Marija
Čast bodi
Jutranja molitev
Večerna molitev
Angelovo češčenje
Za verne duše
Raduj se!
Tri božje čednosti
Pri povzdigovanju
Kesanje
Sveti rožni venec
Vzdihljeji
Češčena bodi, Kraljica
Pod tvoje varstvo
Spomni se!

Častiti gospodje!

Otrok, ki zna vse te molitve in resnice na pamet, zna polovico katekizma.

II. RESNICE IN ZAPOVEDI

Apostolska vera
Šest temeljnih resnic
Deset božjih zapovedi
Pet cerkvenih zapovedi
Sedem svetih zakramentov
Poglavitni grehi
Devet tujih grehov
Štirje vnebovpijoči grehi
Telesna dela usmiljenja
Duhovna dela usmiljenja
Evangeljske čednosti
Darovi svetega Duha
Osem blagrov
Najimennitnejša dela
Dve poglavitni zapovedi
Štiri poslednje reči

Na prodaj ima Katoliška knjigarna v Gorici

Za cerkvene zборе priporočamo:

Vinko Vodopivec: 16 evharističnih pesmi . . . L 6
" " 12 Marijinih pesmi . . . " 6
" " Lavretanske litanije . . . " 2
" " Pesem za posvečenje cerkva " 2
David Doktorič Dve evharistični pesmi . . . " 3

Katoliška knjigarna v Gorici Via Carducci 2.

Za mladino priporočamo:

Slepi slavčki. Povestice za mladino. Karel Širok. Slikal Avgust Černigoj. Krasna izdaja. Vezana. 120 str. L 5. *Matčki in patčki.* 85 najlepših pesmi za otroke zbral Fr. Bevk. Nevezano L 3, vezano L 4. — *Mladini.* Spisal Ksaver Meško. Z ilustracijami Milka Bambiča. Navadna izdaja L 5, gosposka izdaja L 8. — *Kolački,* otroška čitanka s 40 slikami. Cena 2 liri.

Katoliška knjigarna v Gorici.

Z B O R N I K

SVEČENIKOV SVETEGA PAVLA

Dr. Ant. Zdešar. C. M.

Misijonska misel med nami.

(Referat pri sestanku za »Unio cleri«
dne 7. julija 1927.)

Današnji sestanek ima namen, poglobiti naše zanimanje za misijone in prirediti nas same k delu za misijone.

Ko sem premišljeval, kaj najbolj ovira misijonsko misel v nas, se mi je zazdelo in se mi zdi, da najbolj to, ker ne cenimo dovolj tako dragocene kreposti krščanske ljubezni. Dovolite torej, da povem izpočetka nekaj načelnih misli o tej kreposti.

Najprej je treba pomisliti, da krščanska ljubezen do bližnjega ni morda samo evangelijski svet, marveč, da je zapoved božja. Kolikokrat nam govori Kristus o tej ljubezni kakor o zapovedi! »Mandatum novum do vobis« in zopet »haec mando vobis« itd. Sv. Janez, ki je najgloblje zajel iz srca Jezusovega, povzame vsa ta naročila Odrašenikova v besede: »Hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum« (1. Jan 4, 21).

Še več: po besedah Kristusovih mora biti ta krepost svojski znak njegove religije: »In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem« (Jan 13, 35).

Proč torej z meglenim zastorom, ki se vzdiguje v naših dušah iz močvirja naše po Adamu pokvarjene narave in se zgoščuje v nas okoli pojma o krščanski ljubezni. V našem sebičnem naravnem srcu zazveni, če udarimo na struno ljubezni, tako rad sozvoke: »Ali se bo rentiralo? Ali bo kaj dobička od te ljubezni? Ali se izplača, da jo vršim napram tem in onim, napram vsem?« Bodimo predvsem bolj plemeniti do Boga! Več theocentričnosti! Saj moramo biti pred vsem v

čast in slavo božjo. In sv. Janez pravi: »Deus caritas est,« torej smo Bogu najbolj podobni vprav po ljubezni. Čim bogopodobnejši pa smo, tem bolj smo v čast in slavo božjo.

Dobro, pa bodimo tudi anthropocentrični! Ali ni vprav ta bogopodobnost največji dobiček za nas, za našo dušo? Kako momentaneum et leve je vse, kar damo ali storimo bližnjemu iz ljubezni in usmiljenja, v primeri z dragocenim dobičkom, ki si ga je s takim dejanjem pridobila naša duša!

Prikličimo si nadalje v spomin resnico, da vprav ljubezen zapoveduje vsem drugim krepostim, da je mati vseh, kraljica nad njimi. Čim torej rastemo v ljubezni, rastemo v celoti v vsem duhovnem življenju.

Najsi torej vršim ljubezen kot Samarijan napram osovraženemu Judu, napram nehvaležniku, napram ubogi padli žrtvi ceste — nadnaravna ljubezen se dviga nad naravno sovraštvo, nad nehvaležnost, nad prezir in naravni stud: če smo izvršili tudi napram takim dejanje ljubezni, rastemo po njej tembolj v bogopodobnost, čim manj ji je primešano zgolj naravnih nagibov.

In kako velika socialna vrednota je ljubezen! Z njo imamo v rokah zlati ključ do src drugih. »Tisti bo največ ljudi pridobil za Boga,« pravi arški župnik, sv. Janez Vianney, »ki jih bo znal najbolj prepričati o svoji ljubezni do njih.«

In s teh vidikov je treba, da motrimo delovanje za misijone. Ljubezen je krepost, ki bližnjemu hoče dobrin in mu teh dobrin tudi naklanja, kadar mu jih je treba. Ali ni torej delovanje za misijone najodličnejše delo krščanske ljubezni, ki hoče in naklanja paganom in ločenim bratom najodličnejših dobrin, nadnaravno življenje otrok božjih tu na zemlji in kdaj poveljano življenje v blaženi večnosti?

nosti! In katera beda je večja kot dušna beda teh narodov? Saj ne poznajo svojega Boga, Stvarnika in Odrešenika, ne poti do Njega, ali pa so zunaj Cerkve Kristusove, ki brani edina neskajeno in nepotvorjeno »depositum fidei« in ki ima edina »claves regni colorum«. In dandanes štejemo 800—1000 milijonov paganov in nad 160 milijonov ločenih bratov, med temi samo pravoslavnih Slovanov okoli 123.600.000. Kje je naše zanimanje za kraljestvo Kristusovo na zemlji, torej kje naša ljubezen do Boga, kje tista poteza naše duše, ki bi morala biti značilna za naše krščanstvo, če nas duhovna beda teh ogromnih milijonov pusti hladne ali če izzove v naših srcih kot edini odmev samo nekaj neplodnega sočuvstvovanja!

Ali naj na svetu izumrje tista ljubezen, ki je odrešila svet in ga pokristjaničila? Ali naj pridejo res po naši krivdi časi, ki jih napoveduje Kristus z besedami (Mat 24, 12): »Refrigescet caritas multorum«? Prvi veliki misijonar, Kristus, je zapustil svojo nebeško domovino in nas prišel odrešiti na ta ubogi mrzli svet. Apostoli so se otresli tesnobe srčnega judovskega separatizma in označevali Jezusov nauk izven domovine med pagani; univerzalistično načelo sv. Pavla: »Graecis et barbaris debitor sum« je bilo tudi njih načelo. Ista misijonska misel je gorela v srcih sv. Cirila in Metoda, ki sta šla, dasi Grka, med Slovane; ista v srcu sv. Pavlina, oglejskega patriarha, ki je zlasti po sinodi v Čedadu (796.) začel z misijonskim delovanjem med našimi ožjimi predniki, med beneškimi in primorskimi Slovenci; ista misel v srcih sv. Bonifacija ter drugih angleških in škotskih menihov, ki so pokristjanili ostalo Evropo.

Predočimo si zdaj še enkrat, kar smo povedali zgoraj o rentabiliteti krščanske ljubezni bodisi s theocentričnega bodisi z anthropocentričnega stališča in povejmo si: »in največ ima Bog in imam jaz vprav iz te oblike krščanske ljubezni, če delam za misijonstvo«. — Ko pa že govorimo o rentabiliteti, še par drugih

opazk! Pij XI. govori v okrožnici »Rerum Ecclesiae« z dne 28. febr. 1926 o poklicu duhovnikov za neposredno misijonsko delovanje med pagani in pravi, naj se škofije, iz katerih bi se duhovniki javili za tako delovanje, ne boje, da bodo zato stradale duhovnega kruha, marveč, da bo Bog dal takim škofijam ali več milosti ali pa več — duhovniških poklicev. Zdi se, da to ni neka samó a priori izrečena trditev, marveč, da se opira ta trditev na skušnjo; saj se v središču katoliškega sveta steka toliko življenjskih skušenj naše sv. Cerkve. — Dalje pa: gotovo je že vsak izmed nas kdaj pridigal o odličnosti miloščine. Ko pa gre za miloščino v prid Kristusovemu kraljestvu na zemlji, mislim, da sadove miloščine vobče lahko potenciramo s precejšnjo številko, in dobili bomo sadove te miloščine.

Če bomo torej tako bogateli po duši, ali ne bodo iz naše bogatejše duše zaježeni mali bogateje tudi tisti, katerih dušna skrb nam je izročena?

Dá, tudi naše ljudstvo vpeljujmo bolj in bolj v misijonsko misel in ga pritegnimo k delovanju za misijone. Kako bo rastel v naših ljudeh nadnaravni idealizem po tej misli in jih dvigal nad takó zmaterializirano današnje življenje! Kako globoko smisel za misijone ima naše krščansko ljudstvo, vidimo lahko že iz tega, ker tako rado posluša pridige o zunanjih misijonih. Pridigajmo jim od časa do časa radi o misijonih; videli boste, da ljudje ob takih pridigah ne bodo spali. In kako je vzljubilo ljudstvo naše domače »Katoliške misijone«! Ko smo pred leti razmotrivali, ali bi kazalo začeti z novim listom »Katoliški misijoni«, so vstajali od vseh strani razni pomisleki: premalo naročnikov bo, novi list bo z drugimi listi konkuriral in jim v škodo hodil itd. In kaj vidimo danes? Ljudje čitajo list z zanimanjem, list ima že prav čedno število naročnikov in strah pred konkurenco se je že izkazal kot pravi strah, ki je po sredi votel, ob kraji ga pa nič ni! — V ljudi bo s temi pridigami in s takim čitanjem prišla bolj in bolj

smisel za sv. katoliško cerkev, za kraljestvo božje na zemlji: postali bodo zavedni katoličani. In kje je dušni pastir, ki si ne želi zavednih katoličanov!

In vse, kar smo rekli o rentabiliteti ljubezni do bližnjega vobče in za nas, velja tudi za naše ljudstvo. Po tej ljubezni bodo rasli, krščanstvo v njih se bo poglobilo in utrdilo. Spričo vseh teh razlogov bomo razumeli besedo izkušenega širitelja misijonske misli, ki pravi (Nemec je): »Die Pflege des Missionssinnes ist eine Grossmacht in der heimatlichen Seelsorge«.

Prečastiti zborovalci, s Kristusom Vam kličem: »Ecce dico vobis: Levate oculos vestros et videte regiones, quia albae sunt iam ad messem« (Jan 4, 35). Danes so paganski narodi na usodepolnem razpotju. Če jih ne bodo rešili naši katoliški misijoni, bodo zapadli ali brezverstvu ali — protestantizmu. Paganski narodi stopajo danes ob stiku s svetovno kulturo iz detinske v mladeniško dobo, zanje nastopa »pomlad narodov« (Völkerfrühling). Mislimo samo na Japonsko, Kitajsko, na Egipt in Indijo! Dá, celo v zamorcih vre novo življenje. Leto 1922. so imeli zamorci v New Yorku svoj mednarodni zamorski shod pod predsedstvom zamorca Dr. Marka Garveya z Jamajke in dominanta, ki je na tem shodu najbolj donela in na katero so se ti izobraženi zamorci v svojih referatih vedno zopet povračali, je bila: »Naš sovražnik je beli človek! Afrika Afričanom!« Ideje narodne zavednosti so se ti izobraženci navzeli po ameriških, angleških in nemških vseučiliščih, in žal tudi — brezverstva. In ti s svobodomselstvom prepojeni Aziati in Afričani so in bodo duševni voditelji svojih narodov. Nevarnost popolnega brezverstva pri teh narodih ni torej puhla fraza.

Z druge strani pa so v misijonstvu protestantje izredno agilni. Poznavalci protestantizma pravijo, da je vprav misijonska misel še tista vez, ki ga pri njegovem razkrajanju še drži vkup. A poleg svoje agilnosti razpolagajo tudi z ogromnimi denarnimi sredstvi. Pomisliti

moramo, da sta ravno dve najmočnejši protestantski državi, Amerika in Anglija, prišli iz svetovne vojne gospodarsko ojačeni. Kot ilustracijo k temu naslednje dejstvo. L. 1921. je sklenilo 30 ameriških protestantskih cerkvá z okroglo 25 milijoni vernikov, da bodo nabrali za cerkvene potrebe v dobi od 1921—1925 nad 1320 — beri tisoč tri sto dvajset — milijonov dolarjev t. j. nad 22 milijard lir — če vzamemo dolar samo à 17 lir. Ena tretjina od tega, torej še vedno nad 7 milijard lir, naj bi se porabila za zunanje misijone. Zato se ne bomo čudili, če vzdržujejo n. pr. samo za daljnji vzhod štirinajst univerz in tri in trideset visokošolskih zavodov. Res, da denar ni vse in da je moralna moč katoliških misijonov neprimerno večja, toda »ipse Dominus, cui ministrabant angeli, tamen ad informandam Ecclesias suam, loculos habuisse (legitur)«.

Kaj naj torej storimo?

Pred vsem: širimo med seboj »Unio cleri pro missionibus«. Prof. dr. Schmidlin je že l. 1912. ustanovil v Münsterju neko duhovniško misijonsko zvezo. To misel je povzel l. 1916. v Milanu p. Pavel Manna in ustanovil »Unio cleri pro missionibus«. Benedikt XV. jo je l. 1918. potrdil in Pij XI. jo v zgoraj imenovani misijonski okrožnici vsem duhovnikom toplo priporoča. Tudi je — mimogrede! — zelo praktična radi obilih privilegijev, ki jih dovoljuje svojim članom duhovnikom.

Podobna ozir. enaka zveza z istimi privilegiji se je ustanovila ali se baš zdaj ustanavlja za naše ločene brate vzhodnih cerkvá in nosi ime »Apostolatus Unitatis« (AU) in prav danes je napovedan ustanovni občni zbor tega apostolstva. Ustanavlja se naravnost po želji sv. Stolice.

Sploh se rimska Stolica izredno zanima za vprašanje vzhodnih cerkvá. Od kar je bil Pij XI. — tedaj še Achille Ratti — na Poljskem, se mu srce posebej no drži tega vzhoda. Vemo, da je za strdajočo Ruse izdal že nad 100 milijonov lir. Z dnem 13. febr. 1927 je poslal vsem

škofom v Jugoslaviji in na Češko-Slovaškem posebno okrožnico ob priliki 1100-letnice rojstva sv. Cirila. Ponovno že se je ustno izrazil, naj bi se posebno katoliški Slovani zanimali za svoje ločene brate. Kako z veseljem pozdravlja velehradske kongrese! Veliko govori dejstvo, da je sv. Oče letos 9. januarja, ko so se mu poklonili italijanski katoliški visokošolci, ta nadebudni naraščaj izrecno opozarjal, naj se zanimajo v katoliški vseobsežni ljubezni za pravoslavni vzhod. Iz vsega tega vidimo lahko, da nosi delovanje za naše ločene brate eminentno katoliški pečat.*) Pripomnim, da o zedinjenju prav dobro poučuje list »Kraljestvo božje«; naroča se v Kat. knjigarni v Gorici za letnih 7 lir.

A poleg tega, da gre tu za pravo katoliško stvar, imamo mi katoliški Slovani še posebne vzroke za reševanje tega vprašanja. Med 160 milijoni pravoslavnikov je pretežna večina — nad 123 milijonov — Slovanov. Naša katoliška moralna nas pa uči, da mora biti naša ljubezen do bližnjega »ordinata« in ima posebno poglavje »De ordine diligendarum« ter pravi, da moramo pred drugimi ljubiti tiste, »qui nobis sanguinis coniunctione propinquiores sunt«. Delujmo torej in molimo posebno za naše ločene brate! Gotovo, pagani so v neprimerno večji umski in socialni bedi kot naši ločeni bratje, z druge strani so nam pa ti po krvi bližji. — Delujmo torej za oboje, kakor nas k temu nagiba Duh božji!

Pristopajmo nadalje v razna misijonska društva in širimo jih med verniki, kakor društvo za širjenje vere, društvo sv. Detinstva, Peter Klaverjevo družbo,

*) Med tem je julija zboroval velehradski kongres. Ne samo katoliški Slovani, marveč vsa katoliška Evropa se je zanimala za ta kongres, bogoslovci, vseh katoliških narodov so pokazali, Nemci celo izrecno izjavili, da so pripravljeni sodelovati pri reševanju vzhodnega vprašanja. Če je nosilo delovanje za zedinjenje že prej pristni katoliški pečat, je postalo zdaj internacionalno.

bratovščino in apostolstvo sv. Cirila in Metoda itd. Naj pokaže podrobnejša debata, kaj bi bilo pri nas mogoče in priporočljivo!

Da pogosto pridigajmo o misijonih, je bilo že zgoraj omenjeno.

Pred vsem pa prosimo milosti za vse, ki tavajo v stari temi paganstva ali jih loči razkol, pa tudi božjega blagoslova za vse misijonske delavce, ki misijonom niso posvetili samo nekaj denarja in svojih molitev, ampak same sebe. Saj gre tu za cilje nadnaravnega reda, ki jih brez nadnaravnih milosti absolutno ne moremo doseči.

Prečastiti zborovalci, vera naših prednikov je bila oboževanje narave in njenih sil. Najbolj so častili božanstva svetlobe, bodisi pozimi o koledih, ko začne dan rasti in svetloba zmagovati nad temo, bodisi v začetku pomladi, ko so sežigali Morano, boginjo mrzle in temne zime, bodisi sredi pomladi, ko so solnčni žarki k novemu življenju obudili Vesno, bodisi poleti o kresu, ko je doseglo solnce višek svoje moči. Dasi torej paganska vera naših pradedov ni bila tako ogabna, kakor n. pr. vera klasičnih Grkov, kjer so imeli celo tatovi in vlačugarji svoje bogove zaščitnike, je bila vendar zabloda. Kaj nam je dalo krščanstvo v zameno za te zmote? Za koleda našega božiča, Dete Jezusa, ki je »lux mundi«, za vstalo Vesno vstalega Zveličarja, za kres tajinstveno, kot morje globoko, v ljubezni goreče in v svetosti žareče Srce Jezusovo, za fizično svetlobo duhovno svetlobo sv. vere in svetlobo jasnih cest, ki vodijo do neskončne Luči. A ne bomo samo sebični prejemniki in srečni posedniki, marveč tudi hvaležni nositelji te luči. Nosimo jo med ljudstva, qui in tenebris et umbra mortis sedent, na perotih molitve in miloščine. Veliko jim bomo dali, a za to svojo ljubezen bomo »a patre luminum« tudi veliko prejeli. Dajali jim bomo življenje in pod solncem naše ljubezni bo tudi v nas in pri nas oživel k novemu življenju vse, kar je vsejala in seje božja roka v naša srca.

Marijan Marolt.

Pota in naloge cerkvene umetnosti.

I.

Če govorimo tu o cerkveni umetnosti, mislimo predvsem na cerkveno stavbo in njeno umetniško opremo: slike, kipe, oltarje in paramente. Vendar glasbena umetnost, pa tudi besedna, predvsem homiletika, istotako ne moreta preko teh vprašanj in gotovo je, da se bo dalo marsikaj od tu povedanega aplicirati ravnotako na cerkveno glasbo in na umetniško podajo božjega nauka. Predvsem pa je važno vprašanje likovne umetnosti, kajti vojna vihra je uničila nebroj božjih hramov in mesto njih je treba postaviti in opremiti nove. Ta zadeva ni le važna, temveč tudi težka; ustvariti je treba dela, ki bodo ravnotako priča naših kulturnih teženj, kot naših religioznih čuvstev, dela, ki bodo preživela naš rod in bodo slika duha naše dobe. Lahko je bilo tako delo v sličnih slučajih prejšnjih vekov, postavim za časa turških vojsk ali drugod po tridesetletni vojni, ko je bila tedanja kultura kompaktna; težko je to danes, ko doživlja kultura in z njo umetnost enake revolucionarne pretrese, kot jih doživlja politično, gospodarsko in socialno življenje. Mnogo je uničila vojna, mnogo čas in malomarnost varuhov, mnogo pa je ostalo in se le — preživelo. Mnogo je nastalo zlasti tekom zadnjega poldrugostoletja kvalitativno manjvrednega, a priori ustvarjenega tako, da ga bo morala nekoč kulturno močnejša doba nadomestiti z novim in boljšim. Nastajajo še nova industrijska središča, širijo se predmestja in med nove ljudi z novo miselnostjo je treba postaviti novo cerkev, ki jih bo objela s tako ljubeznijo, ki bo njihovi miselnosti dostopna. Vse to je živa potreba, ki jo je treba zadovoljiti baš sedaj v dobi, ko preživlja cerkvena umetnost veliko krizo, pravzaprav — upajmo da — zadnjo etapo v dolgotrajni krizi.

Da ta kriza obstoja, nihče več ne taji, niti cerkev sama ne, ki je dala imprimitur številni tozadevni literaturi, izišli izpod peres odličnih teologov. Bolj kot vsi drugi jo pa čuti nevtralni opazovalec, predvsem umetnostni zgodovinar in pa umetnik. Umetnostni zgodovinar pač najbolj, ki je iskal predmetov svojega študija od Kristusa dalje pa tja do roka, koja skoro izključno v cerkvi, potem pa le še po salonih mogočnjakov. Nastala so pač tudi pozneje še pomembna dela cerkvene umetnosti, toda nikake primere ne vzdrže več s tem, kar je v teh časih ustvarila laična umetnost. Če je cerkev na umetnost vsaj vsopredno korakala še nekaj časa z laično, je v 19. stoletju vidno zastajala, dokler ni končno popolnoma zastala in so bila cerkvena vrata odprta vsakemu najbolj šušmarskemu rokodelstvu, le umetnosti ne. Tako se je umetnost, ta važna kulturna panoga, razvijala izven cerkve in cerkev je morala v zadevi cerkvene umetnosti upravičeno prenašati očitek konservativnosti.

Ta očitek je moral enkrat cerkvene kroge zaboleti in sedaj jih boli zelo; cerkev se zagovarja in treba priznati, da deloma zelo srečno, na prvi sluh prepričevalno. Pred kratkim je izšla pri Herderju knjiga Von Kunst und Künstlern, ki jo je spisal širokosrčni in dokaj moderno misleči jezuit Josef Kreitmayer, mož znanstvenega ugleda, celo pobornik za novo umetnost, ki je tu brez oklevanja prevzel zagovor za stagnacijo cerkvene umetnosti. V marsičem mu je treba pritrditi, zraven pa prihaja vedno znova človeku misel, ali cerkev res ne more imeti v modernem času nekoliko več kulturne aktivnosti, kot je bilo nekoč; ali mora cerkev res nezaupno od strani motriti val časovnega razvoja, ki je baš danes tako nagel in viharen, kot še malokdaj v zgodovini. V interesu cerkve in v korist kulturi, ki tako živo potrebuje religiozne obiležja, moramo odločno odgovoriti: ne! Ne smemo sicer precenjevati pomena cerkvene umetnosti za versko življenje; res je, kot pravi Kreitmayer, da je nešteto vprašanj čisto religioznega in etičnega značaja bolj važnih, kot pa so

slogi cerkvenih stavb, slik in oltarjev. Toda včasih so se ti slogi iz cerkvenih stavb širili po gradovih in palačah, cerkvene slike so bile predloge posvetnim, po oltarjih so delali sodobno opremo. Iz cerkve je prišel impulz v svet, danes prihaja iz sveta v cerkev; kar se je v hiši in stanovanju »obneslo«, to je dobro za cerkev. Danes cerkev sledi, včasih je vodila.

Posvetni motrilec, ki ga do cerkve niso vezali nikaki obziri, je to zapazil in že neštetokrat ugotovil ter komentiral sledeče: »Katoliška kultura se je preživela. Njena miselnost ne spada več v okvir sodobnosti. Razvoj časa gre svojo pot, se na cerkev ne ozira več, ker ne potrebuje zavore; cerkev sama pa je senilna in predno se novega časa zave, ta čas že ni več nov.« Zagovorniki cerkve odgovarjajo: »Cerkev ni zato tu, da se bodo na njej preiskuševali razni — izmi. Mi čakamo, da se novotarija ustali in da pokaže svojo trajno vrednost, potem jo bomo že prevzeli. Cerkev lahko čaka.« Kreitmayer dobesedno: »Die Kirche hat Zeit.« V tem odgovoru cerkve je nekaj resnice. Res je, da je impresionizem živel komaj štirideset let, da je kubizem živel desetletje in v tem desetletju svojo nalogo izvršil, da je razvoj modernega slikarja tako nagel, da v nekaj letih svojih del ne pripozna več kot sebe vrednih. In je zopet res, da tak pomemben kulturni faktor, kot je cerkev, skozi stoletja središče in skoro edini hram umetnosti. Sedaj pri važnih umetnostnih pokretili ni sodelovala in se trpko spominja Giotto, Donatello, Michelangelo ali Van Eyck, ki so svoje prav tako revolucionarne poskuse izvršili v cerkvah, jih s tem ustalili in jim dali večno vrednost.

Nasprotniki ne verujejo, da bi sedanji cerkveni organizem bil še kdaj sposoben takih dejanj. Cerkev pravi, da bi storila veliko taktično, recimo religiozno-politično napako, če bi proglasila kak ekspresionizem za svoj, ker je danes po dobrem deceniju razcveta umrla cerkev pa bi bilo treba dati sedaj nanovo zidati, slikati in opremiti.

Ekspresionizem je bila čisto »duhovna« umetnost, res da zelo subjektivna in ker ga je cerkev odklanjala, so si ga prisvojile sekte in razna moderna religiozna gibanja, ki so s tem podprla svojo časovno upravičenost, češ moderna umetnost, ki je duševna, religiozna, je izraz naših hotenj; umetniki, ti »voditelji in preroki« naroda čutijo težnjo po duhovni, religiozni obnovi, toda v nasprotju s cerkvijo. In res je bil ta čas, tak: ljudje so hoteli najčistejšo etiko, pa sovražili vsako moralko, hoteli so biti pobožni, asketi pa so sovražili cerkev in njena sredstva, hoteli so biti čisti pred Bogom, pa so smešili spoved, hoteli so biti pravični, pa so se zgražali nad vsako pravno normo. O vsem tem piše tudi Kreitmayer. V Nemčiji in Rusiji so bile take težnje najjačje, drugod v bistvu podobne. Težko je bilo cerkvi najti se v teh zmešnjavah, toda bi li prišlo do vsega tega, če bi se cerkev aktivno udeležila tega umetnostnega pokreta? Mesto, da je čakala, deloma celo odklanjala in smešila, bi bila lahko vodila in marsikatero zmoto preprečila. V Italiji in Franciji umetnost polpreteklega časa ni bila tako duhovno usmerjena kot v Nemčiji, bila je bolj umstvenega značaja, toda s sodelovanjem cerkve bi lahko postala tudi tu religiozna. Ker končno, naj se sliši tudi nekoliko banalno, cerkev je tolikšna finančna sila, da bi lahko krepko odločevala.

Ne bomo odgovarjali onim, ki zaničajo sposobnost cerkve, da bi še kdaj prevzela iniciativo; pogledjmo rajši v informacijo, kakšno je dandanes stanje cerkvene umetnosti v kulturno visokostojčih pokrajinah. V Italiji za cerkveno umetnost sedanjosti ni dosti prostora. Ona je bila v prejšnjih stoletjih tako hiperproduktivna, da predstavlja skoro vsaka njena cerkev umetnostno dovršen produkt in množica cerkvenih umetnin za praktično potrebo ne le da zadostuje, temveč jih celo presega. Vprašanje seveda je, koliko časa bodo te cerkve in njih oprema umetnostno še zadovoljevale. Fasizem je prinesel tudi novih kulturnih impulzov, pobratil se je s futurizmom, ki

danes seveda ni več tak, kot ob manifestu, toda pomembnih cerkvenih del futurizem doslej še ni izvršil, pa tudi ne ostala, njemu sorodna umetnostna gibanja.

V Franciji so umetnostne potrebe večje. Predvsem je zelo narasla cerkvena plastika po vojni. Vsaka cerkvena stavba skoraj je dobila dva kipa: spomenik vojnim žrtvam in spomenik device Orleanske. Toda na žalost je treba priznati, da so ta dela z malimi izjemami med najslabšim, kar je francoska »umetnost« v zadnjih letih sploh ustvarila. Tu v domovini realizma, impresionizma in vseh najmočnejših novih umetnostnih pokretov cerkvena umetnost ni prišla dalje kot do nekega zelo konvencionalnega klasicizma; njeno kiparstvo je prespalo celo Rodina, ki je dal toliko impulza plastiki celega sveta, tudi religioznim umetnikom. To je res umetnost za kulturno nesposobno visoko aristokracijo, ki jo financira, da bi s tem podčrtala svojo vlogo v katoliški akciji, ki potem doživlja slične nezgode, kot je Action française. Najbolj nas zanima cerkvena umetnost v porušenih pokrajinah. Tu so bile na razpolago velike svote in kjer je šlo za popravo historičnih umetnin, se je delalo z drznejšimi kot s cerkvene strani še preveč rigorozno. Žalibog pa pozna pisec razmeroma malo čisto novih del v teh krajih; če so njemu poznana merila za še ostala, se je postopalo zelo konservativno.

Najbolj aktiven je katoliški pokret v Nemčiji, pa tudi najbolj demokratičen. Katoliška Nemčija se je tudi najbolj približala modernim umetnostnim pokretom, a vendar s precejšnjo rezerviranostjo, z nekim strahom in negotovostjo. Nemški ekspresionizem je bogato črpal iz historičnih slogov; starokrščanska umetnost, romantika in gotika so mu bili vzori in ob teh predlogah si je lažje priboril dostop v cerkev.

Avstrija kot vedno, je bila tudi v teh časih kulturna provinca Nemčije, simbol dobrodušne umetnostne nedelavnosti, kakor tudi je na drugi strani bil baš Dunaj v umetnostni znanosti nedvomno na višku.

V Rusiji so politične razmere same že onemogočile razmah cerkvene umetnosti, a dvomimo, da bi mogla nova stremljenja najti dostop v pravoslavje. Isto velja tudi za versko mlačno Srbijo, medtem ko je bilo v katoliški Jugoslaviji izvršenih nekaj pomembnih del poleg množice popolnoma nesodobnih in brez kvaliteten.

Stališče cerkve je bilo res težavno. Ne le, da je plašil kanon 1279, od starih ljudi, ki sicer modro vodijo na važnih mestih cerkveno oblast, ki so se v svoji mladosti navduševali za nazarence, morda še za beuronce, ni mogoče zahtevati tiste elastičnosti, da bi se mogli prilagoditi urno besnemu razvoju likovne umetnosti zadnjih decenijev. In še enkrat priznamo, da vprašanje cerkvene umetnosti res ni tolikanj važno, kot nešteto drugih zadev.

II.

Nekaj ugovorov in odgovorov. Pravi jo, da bi cerkev naletela na odpor vernikov, če bi uvedla novo umetnost. Moderna umetnost je morda res prišla iz potrebe časa, je morda res vsklila iz dna srca, je morda polna plemenite vsebine, toda preprosti narod tega ne bo razumel. Gotovo kolikor glav, toliko mnenj. Pa sezidajte cerkev kakorkoli in jo poslikajte kakorkoli, kritiki ne boste ušli. Seveda ni dobro, da je cerkev le moderno poslikana, pa naj jo slika kdorkoli. Kdor pa jo bo slikal tako, da bo podal res religiozen doživljaj, tega je vedno mogoče približati masi. Saj masa ni res tako neumna, da bi ne bila napredka zmožna. Masa še bolj teži za napredkom, kot človek, ki se je najedel akademične učenosti in misli, da zdaj vse zna. Masa se zaveda neke inferiornosti, iz katere teži priti navzgor in če je ne bo vodila cerkev v napredek, bo šla za njim izven cerkve in proti cerkvi. Masa čuvstvuje tudi moderno ali vsaj teži po modernem čustvovanju in moderna oprema cerkve bo zanjo ravnotoliko religiozno kot kulturno odkritje. Mislite, da masa čuti kaj ob »klasično« lepem telesu kake jeruzalemske žene ali ob anatomske pravilnosti

Jezusovega trupla, ki se mu slikar prejšnjega stoletja niti ni upal dati izraza bolečine, zato da ne bi bilo »grdo.« Morda je masa ob tem Kristusu žalostna, toda je žalostna zato, ker je že nešteto krat v srcu doživela Kristusovo trpljenje. Eden ali drugi ne bo takoj doumel moderne umetnine; ko mu bo župnik z razlago do tega pomagal, jo bo doumel in jo bo doživel, kot nikdar ne bi mogel doživeti stare, konvencionalne slike brez notranje sile. Saj je bilo vendar že ustvarjenih nekaj izrazito modernih del in nobeno še ni odvrnilo niti enega vernika. V Strugah na Dolenjskem je Tone Kralj poslikal cerkev, pa je vsem ugajala in je to kraj, ki ni posebno napreden in so se v tisti okolici izvršile barokizacije cerkva šele početkom prejšnjega stoletja! Nihče ne bo tajil, da je religiozno čuvstvanje različno v različnih časih in krajih, enako kot je različno socialno in splošno kulturno obiležje. Moderna umetnost je izraz in slika vsega socialnega in kulturnega, posebno še religioznega obiležja in zato upravičena, da dospe v cerkev in dokaže njeno sodobnost. Kdor pa moderne dobe ni doživel — in redki so taki — se tudi ne bo nad to umetnostjo pohujšal; kdor je za umetnost brezbrizen, kdor živi izključno religiozno, ta pa sploh ne bo gledal na formo, ampak le na vsebino in ta je pač tudi v moderni cerkvi umetnosti brez dvoma religiozna. Da je celo globlja, mnogo globlja, kot v umetnosti prejšnjega stoletja, to je izvensporan rezultat umetnostne znanosti, ki jo je proučila. Uvedba moderne umetnosti v cerkev je prvovrsten religiozno-političen čin.

Drug ugovor: Ni res, da more le moderna umetnina učinkovati religiozno; pred Materjo Božjo svetogorsko, ki gotovo ni moderna umetnina, je klečalo in pobožno molilo na sto tisoče ljudi, med njimi na tisoče izobražencev; vsi pobožno in z občudovanjem zrejo v podobo milosti in nihče od njih si mesto te stare še ni želel moderne. Neizpodbitna resnica! Bilo bi pogrešno odstranjevati verske svetinje, zlasti še take, ki so predmet tako upapolnega češčenja, kot ravno

božjepotne podobe. Dokler stara umetnina sama ne odbija, je ni treba odstranjevati; dokler ustreza, naj stoji na svojem mestu. Toda ne dalj. Ko pa je treba napraviti novo, je morda večina vernikov navdušena za drugo, toda ne umetnostno pomembno podobo, a tu bi bilo pač pogrešno, ljudskemu okusu, če je slab, povsem ugoditi. V največ primerih bo pač tako, da bodo starci želeli kakšno delo, ki je bilo moderno morda pred pedesetimi leti, mladina pa si bo želela nekaj modernejšega, kar odgovarja njihovemu mlajšemu okusu. Celo redkokdaj se bo zgodilo, da bi se zedinili za najboljšo delo. A cerkvena umetnina ni za danes in jutri, morda bo stala na svojem mestu desetletja, morda sto in več let. Stilno zaostala umetnina nikdar ne more biti dobra, ona je vedno produkt senilnosti. V vsej umetnostni zgodovini nimamo primera, da bi imela le ena zaostala umetnina kakršnokoli umetnostno vrednost; ob nastanku morda še ugaja onim, ki toku časa ne morejo slediti, naslednji rod jo občuti kot brezmočno. Umetnostni produkt more nastati le iz umetnikove sile, sila pa je vedno impulzivna in le neposreden impulz ustvari nekaj velikega, pristnega. Kar je pristno in močno, to zagradi tudi še poznejši rod. Sila je nekaj absolutnega in pred Michelangelom v Sikstini jo čutimo še po štiri sto letih, ne čutimo je pa v Vasariju, čigar dela imajo sicer iste stilne znake; toda ti so prišli na sliko šele posredno in ker posredno, ne več s pristno silo in zato so Vasarijeve slike šibke in ne ogrejejo. Seveda, če je delo obdano s tradicijo milosti, potem ni treba umetnostne kvalitete, toda nova dela take tradicije nimajo in nam se gre vendar za to, kar treba šele ustvariti. Zaostal arhitekt, slikar ali kipar ne more ustvariti močne umetnine, morda njegovo delo ne bo motilo, postalo bo pa kmalu, če ni takoj, mrtev kapital: verniki bodo šli v cerkev in molili, toda na šibke »umotvore« se ne bodo ozirali. Cerkvena umetnina pa mora dati religiozne vspodbude, to more dati pa le delo, ki je rojeno iz duha močnega, sodobnega umetnika.

Ker odločajo o vprašanjih cerkvene umetnosti često umetnostno neorijentirani ljudje, ki se zato bojijo radikalne rešitve umetnostne naloge, pridejo v svojih ugovorih in izgovorih do trditve, da sploh ni več naloga cerkve sodelovati pri umetnostnih vprašanjih. V srednjem veku da je bilo drugače, takrat je cerkev bila prva politična sila in zato je bilo naravno, da je odločevala tudi v vseh kulturnih, zlasti pa umetnostnih in znanstvenih pokretilih. Danes ni več prva politična moč, omejila se je le na etično plat življenja in na askezo in zato je nič ne briga, kaj se v upodabljalni umetnosti dogaja. Ta izgovor čitamo večkrat. Toda dokler se cerkev poslužuje umetnosti v svoje liturgične svrhe, ne more nihče trditi, da na njej ni interesirana. Naj še tako pomen oblikovne umetnosti za versko življenje podcenjuje, ona je še vedno največji konzument in dokler vstraja na konservatizmu, je zavora za nemoten razvoj. Če pravijo, da ni danes več naloga cerkve pospeševati razvoja umetnosti, toliko manj bi se kdo osmelil trditi, da je cerkev poklicana, da ta razvoj zadržuje in če se brani modernih umetnin, ga gotovo zadržuje; ž njim pa v neki meri zadržuje tudi zdrav razvoj religioznega čuvstvovanja. Medtem pa niso niti cerkveno pravo, niti liturgični predpisi taki, da bi morali biti zadržki razvoju cerkvene umetnosti.

III.

V tem razvoju je varstvo spomenikov lahko prava cokolja. Umetnostno tako šibak rod, kot je živel v prejšnjem stoletju, se je naslajal ob davni lepoti stare umetnosti, ki je bila nekoč aktualna in so jo sedaj vnovič vzljubili v pomanjkanju lastne sile. Kopicile so se zbirke slik, konservatorjevo kladivo je pokalo po cerkvenih stenah in iskalo fresk. Vse prav in lepo, umetnostna znanost krvavo potrebuje čimdalje več umetnostnega materiala iz starih časov, toda šli so predalet. Gotska freska je postala najprej kuriozum, nato ideal, rimska izkopanina zaklad, ki ga nobena moderna cerkvena

stavba ne doseže. In vse mora ostati na svojem mestu, kakor je in če preti najmanjša nevarnost, postavijo železno ograjo. Taka freska postane lahko pogubna, zlasti pogubna za cerkveno umetnost. Naši dedje niso bili taki; kadar se je cerkvena stavba ali slika preživela, so mesto nje napravili drugo, ki je bolj odgovarjala njihovemu čuvstvovanju, predvsem njihovi novi askezi. Zdaj so jih pričeli označevati te dobre naše dede za vandale in herostrate, mesto da bi občudovali njih naprednost. Delali so tako v kulturno močnih dobah, ko niso potrebovali starih, preživelih oblik, in edina pomanjkljivost tistih časov je bila ta, da ni bilo med njimi umetnostnih zgodovinarjev, ki bi vse zavrženo spravili na varno. Toda kako pride moderni človek do tega, da ga v cerkvi obdajajo gotske freske, ki jih ne razume več, ki so mu morda celo zoperne, ki ne dajo današnji askezi prav nobene vspodbude, a on je primoran moliti zraven. Naši konservatorji so sicer uvidevni ljudje, toda mnogo je odločujočih faktorjev, ki s preveliko strogostjo čuvajo starine. Nikdar ne sme, v interesu naše kulture in še posebej v interesu verskega čustva ne sme biti stara umetnina ovira, da se ne more ustvariti nova. Zato imamo muzeje in imamo tudi sredstva, da maskiramo stare arhitekture v modernem okusu, ne da bi zgubile svoj pomen za znanstvenika. Plečnikova cerkev v Bogojini in Kraljeve slike v Stružah so prelepi vzorci, kako treba starine brez škode za znanost modernizirati. Prednost pa ima seveda pomembna stara umetnina pred slabo novo.

IV.

Kakšna pa je pravzaprav moderna umetnost? Nimamo še zadostnega vpogleda v najnovejša cerkvena dela po svetu; kar stoji zgoraj zapisano, velja za polpreteklo dobo, ki jo označimo lahko z besedo ekspresionizem. Bila je to, kot rečeno, čisto duhovno usmerjena, a subjektivna doba. Danes gre razvoj k objektivnosti, k novemu realizmu, ki sicer uporablja vse pridobitve duhovnega eks-

presionizma, pa tudi konstruktivnega kubizma itd. Ker objektivna, je nujno ta umetnost bolj mednarodna, medtem, ko so bila umetnostna gibanja zadnjega časa nekako nacionalno diferencirana. In ni li nevarnost v tem najnovejšem razvoju, da se umetnost popolnoma zmaterializira? Ima potem sploh še mesta v katoliški molitnici? Eni pravijo, da je tako, da se bo cerkvi le še bolj odtujila, drugi, da so pridobitve duhovnega ekspressionizma trajne in da morajo v novi umetnosti ostati. Ti jo imenujejo metafizični realizem in so prepričani, da krute iznajdbe moderne tehnike nikdar ne morejo ubiti v človeku religioznosti in da zato tudi v teh sicer tako materialističnih časih ne more umetnost shajati brez duhovne vsebine. Edini smo si v tem, da imajo poslednji prav. Edini pa bodimo tudi v tem, da likovna cerkvena umetnost ne more stati trajno v opoziciji napram obdajajočemu jo svetu. Zdi se, da nastaja nov, krepak stil, ki ga ustvarja globoka misel modernega človeka, stil, ki objema vse kulturno človeštvo, ki pa je temeljno različen od stilov preteklosti. Je staremu očesu nekoliko nenavaden, toda kot dokazuje sprejem Kraljevih slik v Strugah od strani preprostih vernikov, vsakomur razumljiv, pa ne samo biblia pauperum, tudi biblia sapientium.

Arhitektura tega stila je smotrena, logična, prostor enoten in jasen. Figure so plastične, kompozicije slik tektonske, v celoto zaključene, prostor tudi na slikah jasen. Vse to pa je podrejeno ideji, globlji misli in kako naj bo v podobi upodobljena misel drugače, kot v odgovarjajoči ji formi! Cerkevna umetnost pa je že po svojem namenu tendenčna, v njej ni lartpourtartizma in cerkev mora gledati, da si njena tendenca te forme podredi. Morda nikdar, v dolgi vrsti let, že niso bile umetnostne prilike za cerkev tako ugodne, kot sedaj in težko bi se cerkev oprala starega očitka, da je kulturno mrtva, če ne bi sedaj zgrabila.

Toda saj so perspektive ugodnejše, vpliv nove umetnosti na cerkev raste, ž njim bo obratno rasel vpliv cerkve na novo umetnost. Čujemo o številnih cer-

kvenih naročilih, ki jih dobivajo sodobni umetniki, stara generacija se umika in prav je tako. Je nekaj tragike v tem, toda neizprosno življenja terja to.

Še enkrat: Cerkevna umetnost potrebuje razmaha, ona more in mora postati sredstvo za religiozno obnovo, mora postati izmed vodilnih kulturnih faktorjev, ki ne bo pustila utoniti kulture v brezbožnem materializmu. Ni edini faktor, je pa med važnejšimi.

* * *

Radi prinašamo ta zanimivi poučni spis o novih smerih cerkvene umetnosti. Pripominjamo pa, da se sicer cerkev ne bo branila zdravih tvornih elementov nove umetnosti, obenem pa bo vedno s pridom uporabljala preskušene, večno lepe vrednote starejših dob, v kolikor se še skladajo z mišljenjem in čuvstvom rodu, ki živi in ki bo prišel.

Opomba ured.

Mons. Mihael Arko:

Uradne ure v župnijski pisarni.

Pri kosilu je sedelo več gostov pa so me med kratkim obedom klicali dvakrat v pisarno. Vstal sem takoj, se podal v zgornje nadstropje, zadovoljil stranke in zopet prisedel k mizi.

Večini navzočim moje ravnanje ni bilo všeč, zato so se slišale različne opombe.

»Še pes ima rad pri jedi mir, menda tudi župnik.«

»Saj ni tako težko navaditi ljudi na stalne ure. Bodi od 9. do poldne, je pač zadosti; no, naj bo še popoldne od dveh do štirih, pa lahko vsi opravijo, celo čakati ne bo treba predolgo. In ljudje bodo znali, kdaj se v pisarni lahko kaj doseže, in župnik je razbremenjen in ve, kdaj bo nemoten in se lahko mirno loti dela.«

»Reda je treba navaditi ljudi in red bo tudi tukaj koristil župniku in župljanom.«

»Posebno še v Idriji, ko ima najbolj oddaljeni faran komaj pol ure do župnišča.«

»Ste pravi suženj svojim ljudem, če še pri kosilu prihajajo po uradne spise.«

»Ubogi Vaš naslednik, ko boste tako razvadili ljudi!«

»Če smo že uradniki, bodimo tudi zares, imejmo stalne uradne ure!«

Gostom nisem hotel naravnost ugovarjati ali tudi pokazati slučaje, v katerih se je tako ravnanje maščevalo. Naj torej v našem listu povem svoje mnenje.

Mi smo namestniki Kritsusovi. Saj je sem rekel, da nam je zgled dal, da ga posnemamo. In kako se je naš Zveličar obnašal glede uradnih ur?

V Samariji pri Jakopovem vodnjaku je bilo, ko je truden, žejen in lačen počival in čakal na apostole, da prineso kaj jedi iz mesta.

Pa pride Samaritanka po vode; on pozabi na lakoto ter jo poučuje, in ko dosepejo ljudje iz mesta, noče jedi, katero mu ponujajo apostoli. In ko se čudijo in poprašujejo, ali mu je kdo drugi jesti prinesel, jim pove: »Moja jed je, da storim voljo nebeškega Očeta.«

Torej sem le prav delal, ko sem med jedjo dvakrat vstal in ljudem postregel.

Drug slučaj, kako malo se je držal naš Zveličar uradnih ur.

Ljudstvo je bil že spustil in se hotel sam ves truden malo odpočiti. A matere zagledajo Učenika samega in žele do njega, da bi jim otročiče blagoslovil.

Apostoli jim branijo, po naše bi rekli: pridite jutri, sedaj so uradne ure že minule, vidite, kako je Gospod ves upehan in potrebuje za se oddihljeja. Kaj sitnarijte ob neugodni uri!

A Zveličar jih ustavi: Pustite male k meni! In res vzame otročiče v naročje, jih blagoslovlja in daje materam nazaj.

Glejte, truden, počitka potreben, a ne mara za uradne ure.

In zopet vemo, da je Jezus Nikodema ponoči učil. Nočne ure pa nikjer niso uradne ure, ker je noč le za počitek. Tako tudi tu ni poznal uradnih ur, pač pa je povsod in ob vsaki priliki ljudem dobrote skazoval, ne oziraje se na svojo udobnost. Dovolj, da so bili ljudje dobrote vredni in potrebni, že jim je bil na uslugo.

Naj navedem en slučaj. Mati treh majhnih otrok pride okoli pol ene ure v župnišče s prošnjo, naj bi g. župnik izdal majhno potrdilo, kdaj so njeni otroci rojeni. Pri podpornem društvu je neka posmota in tam žele rojstne podatke, in so zadovoljni, če jih g. župnik le s svinčnikom napiše.

Neugodna ura ni prijala voditelju matric, zato je rekel ženi, naj pride jutri od 10.—12. ure, takrat je on v uradu.

Žena je žalostna odšla, a potožila na trgu tovarišici: »Mož je celi dan na delu, imam 3 majhne otroke, katerih samih ne smem pustiti. Sedaj sem dobila dobro sosedo, ki mi varje otročiče, bom li jutri preprosila kako dobro dušo, da bi to skrb prevzela, ne vem.« Bila je pol ure oddaljena od župnišča. Reva je morala iskati namestnico in drugi dan zopet enako pot storiti, pa morda še čakati, preden je na vrsto prišla.

Duhoven pa bi se ne bil zamudil 10 minut in bi bil toliko pota in truda prihranil.

Ne rečem, da niso uradne ure na mestu, kjer je župnija, ki šteje 20, 30 tisoč ali še več duš, a tam bivajo ljudje skupaj, ne zamude kaj in četudi danes ne pride na vrsto, ve, da bo jutri kmalu opravil. Pri delavskih slojih bi pa moral delavec opustiti delo in zaslužek, ako bi le v strogih uradnih urah zamogel opraviti svoj posel. To velja n. pr. za spraševanje ženinov in nevest.

Pri našem rudniku je navozil kmet precej lesa. Prišel je po denar, a predstojnik je imel sejo, brez njegovega podpisu niso smeli izplačati, a obenem je prepovedano na seji motiti načelnika. Seja se je zavlekla do večera in ubogi možakar je čakal-ure in ure na svoje plačilo. Šele na večer je prišel do svojega denarja. Do doma pa je imel štiri ure po gozdu in samotnih krajih in bil vedno v strahu, da ga ponoči kdo ne napade in oropa. — Koliko olajšanja, ko bi se ne tako strogo držali uradnih ur!

Naslednje naj se ne sodi osebno, temveč le kot opomba k stvari.

Ko sem nad dva meseca ležal v goriški bolnici, so doma vsako nedeljo mo-

lili uro pred sv. R. Telesom za moje zdravje. Pa ne samo žene in dekleta, tudi možje in mladeniči so imeli svojo uro. In ko sem se vrnil, so molili še dve uri v zahvalo. — In to v najhujši zimi. Ko bi se bil držal v svojem poslovanju le uradnih ur, bi gotovo ne bilo omenjenih molitvenih ur.

Katehetski vestnik.

Nič ne pomaga.

Katehetu v šoli danes ni več z rožcami posejano. Mnogokje se utegne veroučitelja polotiti mrkel pesimizem, ki jemlje veselje, krati uspehe, učinkuje porazno. Takim je treba dati poguma; treba jih dvigniti, da se žrtvujejo in izvršujejo pogumno svoje delo brez ozira na to, ali so uspehi primerni prizadevanju ali ne. Saj so nam isto priporočali v semenišču tudi glede oznanjevanja božje besede na prižnici. »Praedica opportune importune, argue, obsecra, increpa cum omni patientia...« Če bi vselej samo enega poslušalca izpreobrnili ali vsaj ganili, beseda ni bila zastonj. Sicer pa: duhovnik, katehet ve, da svojih poklicnih dolžnosti ne izvršuje in ne uravnava po uspehih, marveč po svoji vesti in zmožnostih. Glejmo sv. Kanizija! Ta apostol je prišel na Dunaj, ko so bile ondi najžalostnejše razmere; storil je svojo dolžnost najprej med pičlim poslušalstvom otrok, enako v cerkvi, na vseučilišču. Izgovorov, ki človeku vzamejo vse veselje: »Saj nič ne pomaga«, »Tu se ne da nič storiti«, »Je vse zastonj« — ni poznal. — Enako beremo o sv. J. Vianneyu.

Škof in pedagog J. M. Sailer daje za težavne slučaje prav primerne nasvete, ki naj bi jih katehetje resno uvaževali.

O katehetovi osebnosti pravi: »Katehet ponazoruje v življenju, kar hoče kot učitelj in voditelj otrok z besedami priporočiti; katehet skrbi, da otroci vero v živi podobi gledajo, da morejo potem umevati in sprejeti nauk o tem, kar so videli... Zgled svetega življenja zareže globoke vtise...«

Med krepostmi mladinskega učitelja podčrtava Sailer osobito potrpežljivost. Če pomislimo — pravi Sailer — kako počasno je umevanje otrok, kako malo znanja prinesejo s seboj v šolo, kako slabega razuma so nekateri, — če vpoštevamo še sto in sto neprijetnosti, ki otežujejo pouk, je jasno, da si mora priboriti katehet nadčloveško potrpežljivost, če hoče veljati za dobrega pedagoga. Potrpljenja potrebuje, da ga ne razdražijo neokretni odgovori in pa otročarija ter norčavost takih učencev, ki jih vsaka stvar bolj zanimala je nego učenje; potrpljenja mu je treba, če hoče, da z večkratnim ponavljanjem iste stvari utepe v glavo lahkomišelnim otrokom potrebno znanje, ali da neumne odgovore tako zaobrača, da niso popolnoma brez uspeha...

Katehet naj skuša, da se iznebi vsega, kar pouk moti, kar uničuje priljubljenost verstvene ure in verstva sploh, kakor n. pr. čmernost in puščoba, zmerjanje, zaničevanje, neprestano godrnjanje, zgolj naizustno učenje, neprimerno kaznovanje ali celo tepenje.

V lepih besedah oriše nato Sailer dožvega kateheta, ko piše: »Vzgojitelj otrok zna biti otroški, zna biti otrok med otroki, se zna prilagoditi otrokom, da jih dviga k sebi, da napravi iz otrok može; je dovolj možat, da zatre v sebi nagone nevskečnosti in nepotrpežljivosti, da se izkaže kot junak neskalsene živahnosti, stalne krotkosti in vztrajne potrpežljivosti; ... je poln ljubezni, da se žrtvuje za mladino, da zbuja zaupanje; ... je — da se kratko izrazim — prava podoba Jezusa.«

(»Vzajemnost 1927. str. 48.)

Svetopisemske kateheze.

Dolgo smo že pretresali vprašanje, naj bi večji sobratje izdelovali praktične kateheze in jih prednašali na sestankih. Toda časa ni in včasih tudi ne knjig. Vendar je potrebno, da se katehet dobro pripravlja za svoje važno delo, da se poslablja v snov pa tudi v otroško miselnost. Želim povedati, da imamo za to prav dober pomoček, ki se je obnesel.

Mislím knjižico »Svetopisemske kateheze«, ki jih je spisal *sobr.* Brezavšek. Izšla sta dva snopiča, eden za prvi razred ljudskih šol (45 katehez na 80. straneh), drugi snopič pa je namenjen deci 2. in 3. razreda ter obsega tudi pripravo za prvo sv. spoved in sv. obhajilo ter sv. birmo. (208 strani). Toplo priporočam sobratom kot dobro sredstvo, da se katehet brž uživi v otroško čuvstvovanje in na lahek, prikladen način — s kratko pripravo, ki jo tudi najbolje preobloženi katehet zmore — raztolmači učencem poglobitve resnice. Knjigo naroči pri župnem uradu v Kubeđu (Cavedo, P. S. Sergio, Istria).

F. T.

Smernice za versko učno knjigo.

Kaj se predvsem zahteva za knjigo verstvenega pouka? Predsednik »Kateh. društva«, prof. dr. Pečjak je na katehetskem sestanku dne 9. februarja razjasnjujoč to vprašanje poudarjal ob odobranju vseh navzočih tovarišev to-le:

1. Neogibna je potrebna dogmatična točnost. Vsaka resnica, kakor je prav in pravilno. Če pri tem trpi zahteva po otroškem izražanju, moramo reči: Prav mora biti, to je prvo!

2. Zahteva »Katekizem naj bo kratek!« se more vpoštevati le v toliko, v kolikor se bo obenem ustreglo višji zahtevi, ki se glasi: Katekizem mora nuditi toliko, da bodo glavne misli in glavni nauki razloženi; kajti samo okostje in sami rezultati bi naredili knjigo le premrtvo.

3. Nauke je treba tudi oživljati z vplivnimi nagibi za krščansko življenje in s svetopisemskimi izreki. Ni dosti, da otrok resno ve in pozna; — glavno je udejstvovanje.

4. Za poljudnost v katekizmovi dikciji je treba zastaviti vse moči; toda zahtevi v točki 1. in 2. sta močnejši. Kadar se vse troje ne more enako in docela uveljaviti, se mora točka 4. umakniti. Katekizem je in bodi umerjen za otroke, a usmerjen za življenje.

5. Novosti vpeljavati ni in ne sme biti načelo prirediteljev; vse dosedanje, kar je dobrega, naj se ohrani in ne zavrže.

6. Pri izberi izrazov ni gledati na to, kar je otrok prinesel že s seboj v šolo, marveč na splošnost in na slovensko ljudstvo. Izraze, ki so splošno v rabi, si otroci urno osvoje.

* * *

To so nekatere smernice, po katerih naj se novi katekizem presoja, kadar bo prišel v roke.

Književnost.

Pravkar je izšla knjiga »Misijonstvo doma in drugod«, izdala in založila Unio Cleri pro Jugoslavio.

Vsebinska te koristne knjige je sledeča: Potočnik Ciril: Postanek Unio Cleri; Skubic Anton: Pomen UCM za kat. Cerkev; Pavlin Jernej: Delovanje UC po svetu; E. L.: UC v državi SHS; Predragović I.: Stanovište biskupa i svećenika prema misijama po enciklikama Benedikta XV.; Ujčić Jožef: Društvo za širenje vere; Anžič Anton: DŠV v ljubljanski škofiji; Čadež Anton: Dejanje sv. Detinstva; Predragović I.: Značenje i razvitak lista »Katoličke misije«; Godina Jožef: Delo Družbe misijonarjev za misijone med Slovenci; Vodusek Vital: Misijonski znanstveni časopisi; Trdan Franc — Vlasanović: Misijiska misao kod protestanata; E. L.: Kitajski problem.

(Knjige uredništvo »Zbornika« ni prejelo.)

* * *

Dr. Linus Bopp: *Das Jugendalter und sein Sinn. Eine Jugendkunde zur Grundlegung der Jugendführung von o. ö. Professor an der Universität zu Freiburg im Breisgau. II. und III. verbesserte und vermehrte Auflage. 1927. Herder & Co. Verlagsbuchhandlung. Freiburg im Breisgau. S. XII + 364. 8°.* — V platno vezana knjiga stane 7.50 mark.

Boppova knjiga obdeluje probleme, ki se porajajo pri mladini obeh spolov na najtežji stopnji življenja, t. j. v dobi otroških let in doraščanja.

Oglejmo si knjigo v glavnih potezah. Avtor najprvo opredeli pojem mladinoslovja, ki je po njem v glavnem »vsota vednosti antropološke, medicinske, psihološko-pedagoške in mladinsko-pravno-varstvenega značaja, ki se nanašajo na mladino«. Najmočnejši element mladinoslovja je seveda psihologija. — Potem obravnava telesni razvoj v pubertetni dobi, nato pa razmah dušev-

nega življenja v isti dobi, pri čemer vpoštevata zlasti razvoj čutnega in predstavnega življenja, spomin, fantazijo, pazljivost, okrepitev miselne moči, razvijanje čustvenega življenja, in življenje po nagonih in po volji. Potem preide na mladino in na vsebino mladinskega sveta, ki obsega igranje, telovadbo, šport, branje (kaj mladina obeh spolov v določenih starostnih stopnjah najrajši bere), mladostno literarno ustvarjanje (katere predmete in oblike si mladina izbira), splošni nramni razvoj, spolno nramnost, verski razvoj in mladinsko gibanje. Nato razmišlja o vzrokih, ki že v mladini ustvarjajo razne tipe. Glavne tipe, tako moške kot ženske, tudi natančno in izčrpno opiše. Končno opisuje razne nepravilne tvorbe v mladostni dobi.

Iz tega kratkega poročilca je razvidno, kako obširno tvarino je avtor obdelal. Obdelal pa jo je temeljito in pregledno. In še eno prednost ima ta knjiga, namreč, da je usmerjena na praktično stran in da jo bo radi tega s pridom bral vsak vzgojevalec.

Knjigo toplo priporočamo.

Zapiski.

Monsignorju Mihaelu Arku.

Častitljivemu sobratu pozdrave in voščila v Gospodu — ko je dopolnil sedemdeseto leto! Slovesno so peli zvonovi možu, ki je trideset let oče Idrije, prisrčno je pel mogočni njegov zbor 52. pevec, milo je hvalil njegov rudarski orkester Boga — vsa Idrija je pela, cvetela in hvalila Boga, ko je sobrat mons. Arko obhajal 70-letni jubilej. In z mestom Idrijo se je radoval ves okraj in daleč na okoli vsa dežela, kjer so na tisoč domovih in srcih ostali sledovi njegovega vnetega dela. Vrlemu sobratu, ki gre pred nami ko blesteč zgled, vnetemu graditelju in podporniku katoliških organizacij — pozdrave in čestitke vsega Zbora!

Misijonska nedelja.

Predzadnjo nedeljo v oktobru, t. j. 23. X., bomo obhajali tudi v naši škofiji od sv. Stolice določeni dan za Družbo za širjenje sv. vere. Toda ker letos še nismo

slovesno praznovali nobenega misijonskega dneva, bomo to nedeljo posvetili organizaciji vseh misijonskih družb, ki jih je sv. Stolica na poseben način vzela v svoje varstvo, t. j.: D. Š. V., D. sv. Det. in Dej. sv. Petra ap. za dom. duhovnike.

Da bo ta dan res dobro uspel, bo treba, da se nanj najprej sami pripravimo in da nato tudi naše vernike navdušimo za misijonsko misel.

Sami se bomo navdušili za to tako silno važno zadevo, če spet enkrat pregledamo okrožnici Maximum illud Benedikta XV. in Rerum Ecclesiae Pija XI., nadalje »Jezusovo oporoko« in zlasti če se v premišljevanju poglobimo v besede, ki jih je govoril Jezus pri zadnji večerji.

Ljudstvo bo treba pripraviti na ta dan z govori o misijonstvu. Gradiva nudijo več ko dovolj »Jezusova oporoka«, misijonske enciklike, Katoliški misijoni in Misijonski koledarji, Misijonski tečaj, Rivista missionaria. Vernikom bo treba najbolj poudariti, da sv. oče želi, naj bi se vsi katoličani organizirali za spreobrnjenje vseh paganov. Razložiti bo treba predvsem namen, dolžnosti in koristi gori omenjenih misijonskih družb. Zelo veliko gradiva za govore in pridige o misijonskih družbah dobimo v pravkar izišli knjigi »Misijonstvo doma in drugod«, ki jo je izdala Unio Cleri Missionaria pro Jugoslavia.

Namen, ljudstvo navdušiti za misijone, bo imel tudi poseben misijonski list, ki izide okrog 8. oktobra. Stal bo 50 cent. Skrbeti bo treba, da ta list pride v vsako hišo pred 23. oktobrom. Podpisano vodstvo bo še premislilo, kako bi list najceneje razprodalo.

Glavni namen tega misijonskega dne pa bodi vsekako po želji Prezvzišenega in tudi zadnjega misijonskega zborovanja ta, da se organizirajo misijonske družbe. V to svrhu je pa treba ustanoviti takoj po vseh župnijah misijonske odbore.

Misijonski odbor ima ta namen, da vodi, pospešuje in urejuje vse misijonsko delo v duhovniji.

Ravnatelj odbora je župnik, ki si izvoli poljubno število odbornikov, med

katerimi poveri enemu predsedniško, drugemu tajniško in tretjemu blagajniško službo.

Člani misijonskega odbora se imenujejo pospešitelji, med katerimi naj bodo po možnosti zastopniki vseh verskih in prosvetnih organizacij v župniji.

Pospešitelji sprejmejo v našem slučaju nalogo, da pridobijo vse vernike za vstop v eno ali drugo ali tudi v več misijonskih družb. Vsak pospešitelj naj si skuša pridobiti več desetnikov, ki skrbijo za to, da pridobijo deset članov za kako misijonsko družbo in nato redno vsak mesec iztirjujejo določeno udnino.

Pri odborovi seji poročajo pospešitelji o svojih uspehih in neuspehih. Tajnik vpiše nove ude v posebno knjižico, blagajnik zabeleži nabrano udnino in poselne darove.

Duhovni voditelj nadzira odborovo delo in bodri misijonske pospešitelje s toplo besedo in si tako vzgaja misijonske apostole, ki mu bodo tudi drugače zvesto stali ob strani.

Vsi prostovoljni doneski misijonske nedelje bodo v prid D. Š. V.

Naj bi vsak izmed nas res vse storil, kar je v njegovih močeh — in tudi naše ljudstvo bo pokazalo ljubezen do Jezusovega kraljestva. *Vodstvo U. M. Cl.*

Nova navodila šolskih oblastnij.

Več didaktičnih ravnateljev v goriški prefekturi je izdalo okrožnico, ki jo tu priobčujemo:

R. Direzione didattica dei circoli di Comeno - Sessana - Rifemberg.

Libri di testo per l'insegnamento del catechismo nelle scuole alloglotte. Agli Uffici ecclesiastici dei tre circoli e per conoscenza alle scuole elementari dei circoli stessi.

Il Ministero della P. I. dispone che già col nuovo anno scolastico nei libri usati per l'insegnamento del catechismo nelle scuole alloglotte delle terre redente, il testo nella parte d'onore di ogni pagina sia scritto in italiano e nell'altra parte in tedesco o sloveno a seconda dei casi.

Prinašamo brez komentarja, ker ta je

itak zapisan v kanoničnem pravu. Cerkevna oblast v tej zadevi ni še izdala navodil.

Službene vesti.

V tržaški škofiji so se izvršile sledeče spremembe: Sobrat Matej Kurelić, župnik v Humu je investiran za župnika pri Novakih. Župnijo v Humu bo excurrento upravljal s. Božo Silvani, župni upravitelj v Roču. — Novomašnik sobrat Cesar Karel je imenovan za 1. kaplana v Bujah. Novomašnik sobr. Alojzij Gulič je postal župni upravitelj v Boljuni. Novomašnik sobr. Jožef Policardo pa 1. kaplan v Mujah, s. Gulič Alojzij bo upravljal iz Boljuna tudi župnijo Vranja. Sobr. Venceslav Šileny dozda župni uprav. v Vranji, je imenovan za kaplana v Štorjah. G. Frančišek Agreš, kaplan v Cerovljem in župni uprav. pri Sv. Ivanu, gre v Tomaj za kaplana. Na njegovo mesto za obe službi pride sobr. Jožef Vidav ml., dozda kaplan v Škednju. Sobr. Škoda Jožef, kaplan v Pregarjah, pride za 2. kaplana v Škedenj.

Pomoč sobratu v nesreči.

Naš sobrat Ivan Kenda je postal delanezmožen. Nahaja se v bolnišnici, kjer bi moral plačevati dnevno 16 lir. Ker pa jih nima odkod vzeti, je naša dolžnost, da mesečno prispevamo k troškom. Za prvo silo je priskočil na pomoč prevzvišeni knez in nadškof. Mesečni prispevek naj se pobira na konferencah in pošlje msgr. Antonu Berlotu kot blagajniku »Zbora«, ki ga odda na pristojno mesto.

»Zbor«.

Odgovor na vprašanje.

Pišoš: Dobil sem v roko statistiko od bivše Avstrije odvzetih zvonov, a med temi ni ne 2 zvonov farne cerkve, ne zvana podružne cerkve, dasi sem jih pravočasno in pravilno naznanil. Kaj mi je sedaj storiti?

Odg. — Izkaz zvonov, ki si ga prejel od Opera di Soccorso iz Benetk, je iz l. 1919., torej star, ko tebe ni bilo še na tistem mestu. Da si pravočasno in pravilno naznanil manjkajoče zvonove, ne dvomim; zato se obrni na Komisarijat v Treviso in prosi pojasnila. Ako si zadostil zadnji okrožnici komisarijata (navodila so v »Zborniku«), bodi gotov, da dobiš zvonove. Kdaj, ne vem, ker

je zadnji ministrski svet sklenil, da ne bo začel nobenega novega javnega dela v finančnem letu 1927—1927, in da mora že začeta dela spraviti v sklad s finančno politiko. Da li so v tem mišljene tudi naše cerkve in naši zvonovi, ne vem!

Na vsak način poskusi kot zgoraj rečeno!

F. Š.

V odgovor.

V julijski številki »Zbornika« je g. šolski svetnik I. Mercina napisal nekaj opomb k mojim odgovorom glede zvonov. Prav hvaležen sem mu za to; saj smo vsi podvrženi javni kritiki, ki naj živi, če je objektivna in graditeljska! Vendar bodi mi dovoljeno, da opombe g. svetnika bistveno popravim, ker resnica terja tako.

G. Mercina piše: »Č. g. Švara je izrazil nekako stvarno ocenitev posameznih livarjev, ki izzveni najbolj pohvalno za tisto zvonarno, iz katere nam prihajajo najslabši zvonovi. In g. Švara primerja tržaške (Lapanjetove) zvonove z De Polijevimi. Strmel sem nad to primero.«

V pojasnilo in popravo ugotavljam:

1. Strokovno se v zvonolivarstvo in zvonoslovje ne spuščam. V »Odgovorih« na vprašanja v »Zborniku« dajem le pravne smernice sobratom, ki me za to naprosijo. Ker je prostor v »Zborniku« dragocen in tesno odmerjen, zato so odgovori kratki, lakonični, neprizadejim morda nejasni — ker se pač nanašajo na pismena vprašanja, ki jih prejemam. Vam, g. svetnik, ni bilo vprašanje jasno, ker niste poznali zadevnega pisma — zato pač tudi odgovora niste prav tolmačili.

2. Trditev, da »ocenitev posameznih livarjev izzveni najbolj pohvalno za tisto livarno, iz katere nam prihajajo najslabši zvonovi« — ne drži! V majskem »Zborniku« je zapisana ta moja trditev: »Do sedaj se je kot najboljši vlivar izkazal De Poli v Vidmu.«

3. Res je, da sem zapisal, da se je »izkazal kot vlivar zadnji čas Lapagna v Trstu«. To sem zapisal, ker sem se opiral na Vaše mnenje, g. svetnik! Ko Ste Vi slišal od daleč vrtojbenske zvonove, Ste izjavil spremljevalcu: »To pa kaže

biti dobro zvonilo!« Isto sodbo je izrekel Vaš (in moj) mirenski prijatelj in vesčak v zvonolitju, ki je izjavil: »Če bo do mirenski zvonovi taki, bomo lahko zadovoljni.«

Oprt na te dve strokovnjaški sodbi, sem zapisal svoje mnenje o Lapagnetovih zvonovih. Če sta se oba strokovnjaka motila in pozneje spremenila svojo sodbo iz dobre v uničujočo — je to njuna zadeva. Jaz sem le reproduciral prvo sodbo dveh najboljših naših strokovnjakov.

Fr. Švara.

Izjava.

»Zbor svečenikov sv. Pavla« vzame z obžalovanjem na znanje dopis gg. drja A. Pavlice in drja Žigona v »Edinosti« z dne 31. julija 1927. št. 181. ter obsoja njun napad na katoliške organizacije in njihovo glasilo.

Zlasti pa odločno zavrača sumničenje, češ, da duhovščina — seveda tista, ki ne hodi po dr. Pavličevih »Novih potih« — ruje proti lastnemu ordinariju.

V Gorici, dne 4. 8. 1927.

Za Zbor:

Franc Švara,
starosta.

Srečko Gregorc,
tajnik.

Pravila dostojne mode v cerkvi in zunaj cerkve.

1. Ženska imej v cerkvi glavo pokrito.
2. Obleka bodi do vratu zaprta.
3. Rokavi naj segajo čez komolec, vsaj do srede lakti.
4. Krilo naj sega čez koleno, vsaj za eno ped.
5. Nogavice naj ne posnemajo barve kože in naj ne bodo prozorne.
5. Obleka, ki oblike telesa bolj kaže kakor zakriva, ni dostojna.

V Gorici, 19. septembra 1927.

† Frančišek Borgia, nadškof.

Ta navodila veljajo za goriško nadškofijo in za one dele ljubljanske in celovške škofije, ki spadajo pod upravo goriškega ordinarijata.

Izdajatelj: Zbor svečenikov sv. Pavla.
Oblistvom odgovarja: Stanko Stanič.
Tiska: Katoliška tiskarna v Gorici.

JOSIPINA PODGORNIK

RESTAVRACIJA CENTRAL

v GORICI, CORSO VERDI 32

Se priporoča p. t. rojakom. — — —

Andrej Mavrič

Gorica, Gosposka ulica št. 3

Bogata izbira domačega in inozemskega sukna. — Velika izbira kožuhovin. — Lastna krojačnica moških in ženskih oblek.

**Naša
zavarovalnica**

L' Union

se nahaja v Gorici
ulica Barzellini 2.

A. RAVNIK.

Moderna trdka
in skladišče cerkvenih predmetov

FRANC LEBAN

GORICA - VIA DUOMO št. 7

Priporoča preč. duhovščini že izdelane cerkvene predmete, kakor: svečnike, svetiljke, kelihe, moštrance, srebrne in kovinaste itd. Popravljajo se že rabljeni predmeti s pozlačevanjem in posrebovanjem v ognju.

Delo solidno. Cene brez konkurence.

JAKOB ŠULIGOJ

urar in zlatar

GORICA - Via Carducci 19 (Gosposka ulica)

Zaloga najboljših švicarskih
ur „UNION“ in „ALPINA“.

Katoliška knjigarna v Gorici ima v zalogi:

Testimonium status liberi

ESTRATTO del registro di nascita, matrimonio e di morte della famiglia

Certificato di morte e sepoltura

Krstni list — Testimonium nativitatis

Testimonium nativitatis et Baptismi

Certificato di nascita — Testimonium nativitatis

Atto di nascita

Certificato di matrimonio — Fides Matrimonialis

Fides Matrimonialis

ZAPISNIK o izpraševanju ženina in neveste v svrhu poizvedb pred poroko

Testimonium Doctrinae religionis

Oklicni list

Oznanilnica oklicev

Samski list

Nota pro denunciationibus factis

NOTA pro denuntiationibus in isthac Ecclesia faciendis

Certificato di stato libero

JOSIP KERŠEVANI

Gorica - Piazza Cavour 9 - - - - Stolni trg 9 desno - Gorica

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramafonov, samokresov, pušk ter vseh potrebščin k navedenim
predmetom

GLAVNO ZASTOPSTVO DVOKOLES „BIANCHI“

Dr. L. MERMOLJA

zobozdravnik-specijalist
za ustne in zobne bolezni

Gorica, Travnik 5-II — Od 9-12 in 3-5

Andrej Fiegel

Restavracija in gostilna
s prenočiščem.

TRAVNIK

TRAVNIK

Brata Abuja - Gorica

ulica sv. Antona 4

Zaloga vipavskih, briskih
- - - in istrskih vin. - - -

Andrej Golja, Gorica

Travnik 22

trgovina hišnih kuhinjskih
potrebščin.

JOSIP LIPICER

izdelovatelj
cerkvenih posod, o-
rodja in lestencev
v Gorici

ulica Morelli štev. 17

Posrebuje in pozlačuje v
ognju in prenavlja stare
predmete po kar se da
nizki ceni. Splošno lastni
izdelek.

JOSIP CULOT

GORICA - RAŠTEL 2

Trgovina na drobno in na debelo igrač
in devocionalij. - - - Specialitete športnih
oprem in sandalov.

Katoliška tiskarna

Gorica - Vrh Placute 18

Ali vršite zanjo propagando?

GIUSEPPE MASSIG - Gorica - Corso Verdi štev. 18

ZALOGA TRANIN

Bogata izbira volnenega in svilenega blaga, sukna za gospode, perila, volne, žime, ter
Cene zmerne! kurjega in gosjega perja. Cene zmerne!